

2. Literaturoznawczyj słownik-dowidnyk. Kyiv, 1997, 752 p. (in Ukrainian).
3. Zolkiewski S. Pochontek i progres wojny moskiewskiej. Varshava, 1957, 205 p. (in Polish).
4. Radzyvil A.S. Pamientnik o dzieiakh v Polstse. Poznan, 1950, 172 p. (in Polish).
5. Khernas C. Literatura baroku. Varshava, 2002, 426 p. (in Polish).

Oksana Vyshnevsk. **Polish Baroque Memoir: Specific of Genre.** The article contains the review of the scientifically-critical works, which are sanctified to the problems of memoir, exposes the basic aspects of becoming of the Polish baroque memoir, it's genre and thematic varieties, features of a narrative. Author of the article, analyzing the memoirs of S. Żółkiewski and remembrances of A.S. Radziwiłł, pays attention to sources of writing, originality of a narrative strategy, observance of historical truth and presence of fiction, finds out an objective and subjective authorial vision of certain historical events or figures. In the Polish baroque memoir important historical events and prominent people, with which were personally well acquainted by the author, were the basic object of authorial supervisions. In «Początku i progresie wojny moskiewskiej» of S. Żółkiewski, the author, which is narrator at the same time, becomes a witness of the described events, that is why memoirs are perceived as a document, which recreates the features of the epoch. But in «Memoriale» of A.S. Radziwiłł we see the combination of the personal supervisions with records or other person's remembrances, which leads to inaccuracies in the transmission of historical events.

Key words: memoirs, baroques, diary, narrator, historiography.

Вишневіська Оксана Антонівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри слов'янської філології Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, *ORCID ID: 0000-0001-9442-9593*; o.vyshnevsk@ukr.net

УДК 821.1402-21.09:316.346.2-055.2

Тетяна Марченко

Епістолярій Проспера Меріме: тематика, художні особливості

Досліджено епістолярну спадщину Проспера Меріме, з якої постає ціла плеяда адресатів письменника – письменники слов'янських та європейських літератур, суспільні діячі, чиновники, лікарі, дипломати, філософи, журналісти, бібліографи, перекладачі і, звичайно, прості знайомі, друзі. Простежено особливості мистецької психології письменника. Зроблено висновки про листування видатних людей як невіддільну частину їхньої духовної спадщини, що відображає громадські інтереси й ідеали, обставини особистого життя,

© Марченко Т., 2018

умови праці й творчості, розкриває суспільно-політичну й культурно-мистецьку атмосферу доби.

Ключові слова: епістолярій, адресат, лист, епоха, критика.

Приватне листування письменників завжди привертало увагу науковців та викликало інтерес серед широкого загалу читачів і поціновувачів мистецтва слова. Саме листи до рідних, близьких друзів та знайомих як жодне інше джерело здатні задовольнити прагнення дослідників і шанувальників творчості певного літератора доторкнутися до справжності його душі, помислів і переживань. Епістолярій дозволяє дослідити особливості мистецької психології письменника, його хисту та демонструє процес творчої праці, результатом якої і є художній твір. Приватний епістолярій був і залишається важливим джерелом вивчення життя й творчості митців слова, бо саме листування дає змогу повернутися в ту епоху, коли жив і творив автор, побачити події його очима, а також простежити особистісне й творче становлення письменника.

На сьогодні існує велика кількість наукових розвідок, присвячених проблемам епістолярію, це роботи Л. Вашків, О. Галича, Т. Заболотної, А. Зіновської, М. Коцюбинської, В. Кузьменка, Л. Курило, Ж. Ляхової, Г. Мазохи, Л. Морозової, Н. Петриченко, О. Пазинич, І. Старовойтенко, О. Фідкевич, С. Антоненка, М. Бахтіна, Н. Белунова, Л. Гінзбург, В. Сметаніна, Ю. Тинянова, У. Тодд, проте це питання не є до кінця вивчене.

Осмилення епістолярію митця можливе лише в контексті листів адресата, художніх творів самого автора, творів про нього, його щоденників, свідчень біографів, спогадів сучасників тощо. Деякі вчені вважають, що листи не позбавлені суб'єктивного сприйняття дійсності, тому оцінюють їх зміст як недостовірну інформацію. У листах найповніше виявляється характер людини, спосіб її мислення, оцінка певних явищ. Саме суб'єктивне начало відіграє роль організуючого центру листування і має самодостатнє літературно-критичне значення.

Хоча листи переважно містять інформацію про приватне життя, проте вони досить детально описують історичну епоху та включають елементи літературної критики. Прикладом цього є епістолярна спадщина Проспера Меріме. Багата художня творчість не достатньо розкриває власне образ письменника, адже автобіографічних творів

він не залишив. Записні книжки Проспера Меріме не збереглися, щоденників він не вів, тому лише в листах новеліста розкривається справжній образ Меріме-людини.

Письменник умів товаришувати, тому більша частина його листів – це спілкування з друзями: Соболевським, Тургенєвим, Стендалем, Делакура, Ампером. Чимало переписок із жінками, у яких він відвертий, щирий, пристрасний.

Для листів Меріме характерна одна особливість: ми дуже мало інформації отримуємо про його творчість, про написання ним того чи іншого твору. Це говорить про його надмірну скромність.

Чимало листів написано в дорозі, що пов'язано з його пристрасною до подорожей. Багато з них можна прирівняти до художніх творів через насиченість художніми засобами та влучно змальовані деталі. Меріме радить, на що звернути увагу в тих містах, які йому вдалося відвідати і з цікавістю розпитує про ті, які, на жаль, не бачив.

Меріме рідко виступає як літературний критик, а в кінці життя взагалі пише дуже мало. Тому тільки в листах можна прослідкувати еволюцію його літературних поглядів та критичне ставлення письменника до літератури.

У листах Меріме більш чи менш повно зафіксовано філософські та літературні течії, епохи, театральні прем'єри і художні виставки, прогрес техніки і наукові відкриття, боротьба політичних партій, воєнні сутички держав, виступи народних мас.

Окремі листи Меріме почали публікувати ще за життя письменника. Одним із перших це зробив Пушкін, надрукувавши листа Меріме до Соболевського у передмові до «Пісень західних слов'ян». Згодом після смерті з'являються перші два томи листів Меріме – знамениті «Листи до Незнайомки». Це була його переписка з Женні Дакен. Через деякий час польська аристократка Ліза Пшедзецкая публікує том адресованих їй листів «Листи до іншої Незнайомки». Згодом друкуються листи до пані де ла Рошжаклен (1896), до Стендаля (1898), сім'ї Дубенських–Лагрене (1904), до Соболевського (1928), Віолі-ле-Дюку (1927), пані Монтіхо (1930) і т. д. 1941 року Моріс Партюр'є видає перше повне зібрання листів письменника.

З епістолярію Проспера Меріме постає цілий ряд творів, якими цікавився письменник. Серед них: байки Крилова, «Ундіна»

Жуковського, трагедія Расіна «Есфір», праця російського історика Миколи Устрялова «Петро Великий», комедія Якоба Різоса «Коракістика», книга Шатобріана «Атала», «Ревізор» Гоголя, роман англійської письменниці Елізабет Гаскел «Руф», роман Флобера «Виховання почуттів», п'єса Гюго «Ернані».

В епістолярії письменника переважають приватні листи з уміщеною в них літературною критикою. Так, у листах до І. Тургенєва поруч з власними життєвими подіями вміщені критичні зауваження, які стосуються творчості письменників та художніх творів. «Вы не утратите способности к наблюдению и к отбору деталей, но Вы, несомненно, научетесь быть более сдержанным» [4, с. 180]; «Роман очень интересен. Образы правдивы, иные, может быть, даже слишком правдивы», – про роман «Батьки та діти» [5, с. 167]; «до конца своей жизни буду советовать Вам писать романы, а не рассказы» [5, с. 206].

У листах до І. Тургенєва П. Меріме суперечливо відноситься до творчості О. Пушкіна, яким неодноразово захоплювався: «Мне кажется, что Пушкин, прежде чем стать тем, кем он стал, прежде чем отдаться собственному вдохновению, испытал на себе два рода влияния. Сначала – французской литературы, затем – лорда Байрона. Начало *Евгения Онегина*, *Графа Нулина* и некоторые другие произведения, на мой взгляд, очень искусные подражания лорду Байрону. Именно так писал бы лорд Байрон, если бы писал по-русски» [5, с. 154].

Якщо зв'язок творчості російського письменника з англійською літературою Меріме вбачав в наслідуванні лорда Байрона, то з впевненістю твердив, що до німецької літератури ніякого відношення не має: «Знал ли он немецкий язык, нравилась ли ему немецкая литература? Хочется верить, что нет» [8, с. 157].

Підсумовуючи, критик пише: «У Пушкина большой талант рассказчика, но это только искусное подражание. Хорошо один раз, но, по-моему, он злоупотребил этим жанром. Лучше было не подражать, а перевести сербские песни, например, о Марко и т. д.» [8, с. 163].

Критичні вказівки мали й художні тексти І. Тургенєва, хоча такі зауваження більше нагадують дружні поради. В одному з листів Меріме просить дозволу покритикувати свого товариша: «...я хочу попросить у Вас разрешение покритиковать Вас так же откровенно,

как я критиковал Пушкина. Вы знаете, что иногда я осуждал обилие у Вас мелких подробностей, – вот в чем будет состоять моя критика» [5, с. 206].

В одному з багатьох листів П. Меріме до І. Тургенєва, аналізуючи роман «Дим», він пише: «У меня создалось впечатление, что Вы описываете и общество, и состояние умов совершенно новые»; «я нахожу, что эти страницы, как и все, что Вы пишете, отличаются особой жизненной правдивостью» [5, с. 194]. Що стосується характерів, зображених у романі, то вони, на думку критика, зображені ідеально: «Мне кажется, что они писаны с натуры, этим и объясняется ярость Ваших соотечественников. Не сомневаюсь в том, что Ирина – образ чисто русский, но я мог бы Вам ее показать и в Париже» [5, с. 197]. У листі П. Меріме вказує й на деякі недопрацювання в тексті: «на мой вкус, фасад Вашего храма недостаточно роскошен» [5, с. 197].

У серпні 1859 року Проспер Меріме написав письменниці Жанні Дакен, що чекає на книжку оповідань Марка Вовчка, яку переклав І. Тургенєв. Письменник зазначає, що цей шедевр, за словами І. Тургенєва, перевершив роман Г. Бічер-Стоу «Хатина дядька Тома». Пізніше Меріме напише І. Тургенєву: «Рассказы Марко Вовчок очень печальны. К тому же они, по-моему, должны побудить крепостным выпустить кишки своим господам. У нас бы... добропорядочные люди, которые предпочитают не видеть кровоточащие раны, пришли бы в ужас. Право, я думаю, что в другое время и при другом императоре их не позволили бы опубликовать в России. Забавы ради я принялся за перевод “Козачки”. Раз Вы перевели этот рассказ, значит, он достоверен...» [5, с. 153]. На думку П. Меріме, для повного успіху у Франції ці оповідання потрібно було б доповнити передмовою і коротким тлумаченням російського законодавства. «И еще одного я опасаюсь: не покажется ли, что они слишком бедны событиями? Кажется мне, что достоинство их отчасти заключено в непринужденности диалога» [5, с. 153]. Головною перепороною для французького перекладу був діалог у текстах: «Речь ваших крестьян наделена своеобразной поэтичностью, по-французски она звучала бы крайне неестественно» [5, с. 154].

«Писатели беспощадны к детям, которых они создают в своем воображении, и не щадят нервов своих читателей», – на такі роздуми наштовхнула Меріме «Козачка» Марка Вовчка. «Прочитав *Казачку*,

испытываешь желание поджарить на медленном огне одного-двух панов. Но разве это цель искусства?» [5, с. 154].

Стосунки, які склалися у Меріме з українською культурою важливі у становленні українсько-французьких відносин. У першу чергу мова йде про його багаторічні глибокі дослідження української історії, завдяки яким освічений французький читач отримав можливість ознайомитися з минулим нашої землі, з біографіями славних гетьманів Богдана Хмельницького, Івана Мазепи, інших видатних діячів козацької доби. Його українознавчі роботи («Українські козаки та їхні останні гетьмани», 1854 року і «Богдан Хмельницький», 1863 р.) в такій мірі привернули увагу французької громадськості до України, що в травні 1869 року Сенат Імперії прийняв рішення про введення в школах Франції курсу української історії.

Меріме дає свою оцінку перекладам віршів Тургенєва: «Стихи Эсхила в Вашем переводе доставили мне удовольствие, хотя мне не нравится губка, и метафора далеко не верна» [32, с. 256].

У листі до Анрі Бейля Меріме робить свої зауваження що до жанру історичної трагедії, але своєї точки зору так і не розкриває: «Вы рассматриваете историческую трагедию главным образом как трагедию романтическую; я держусь другого мнения, и если мне удастся в ближайшее время найти веские доводы, поддерживающие мою точку зрения, я позволю себе Вам их изложить» [3, с. 9].

В одному з листів до І. С. Тургенєва Проспер Меріме дає власне бачення жанру історичного роману: «Я не большой поклонник исторического романа в том виде, в каком его ввел в моду Вальтер Скотт. Порой он искажает историческую истину... Я понимаю исторический роман совсем иначе. Исторический роман должен искать объяснения всем известным фактам, искать мотивы поступков великих людей в их характере» [1, с. 180].

Проспер Меріме займається перекладом багатьох праць. У листі до Варвари Іванівни Дубенської Лагерне від 31 серпня 1849 року він пише: «...Так как мне придётся перевести несколько мест из “Мёртвых душ” и “Ревизора”, то я рассчитываю на Вас в смысле исправления ошибок» [5, с. 104].

Крім того, письменник, як справжній товариш, радить Жені Дакен, яка, на той час, вже має перекладацький досвід, теж перекладати твори, які, на його думку, варті цього. В листі до неї від

24 жовтня 1842 року письменник пише: «Вы наверняка достанете перевод романа “Феаген и Хариклея”, который так нравился покойному Расину... Попробуйте его одолеть. Есть ещё “Дафнис и Хлоя” в переводе Курье» [5, с. 51].

Крім перекладу, П. Меріме паралельно активно займається вивченням мов, про що неодноразово зауважує в своїх повідомленнях. Так, у листі до французького дипломата, друга Едуарда Грасе від 2 червня 1841 року Меріме пише: «Мне сказали, что Вы готовите сборник албанских стихотворений. Значит, Вы себя посвятили изучению этого дьявольского языка» [5, с. 47]. У цьому ж листі Меріме додає: «... я опять взялся за новогреческий язык. Я зубрю его стойко и мужественно» [5, с. 47].

У листі до Едуарда Делесера від 26 липня 1847 року Меріме говорить: «Мне хотелось изучить, хотя бы немного, арабский язык, чтобы разговаривать с бедуинами, но это дьявольски трудный язык» [5, с. 78].

Письменник завдячує знанню італійської та латинської мов своєму батькові. Про це він говорить в листі до французького вченого-філолога і бібліографа Поля Лакруа від 3 січня 1859 року: «Если я хоть немного знаю латынь, то этим я обязан ему, равно как и знанием итальянского языка, которым он владел в совершенстве, а я очень плохо» [5, с. 141].

Знаючи кілька мов, Проспер Меріме намагається час від часу оцінити в листах переклади тих чи інших творів.

У листі до Варвари Лагрене від 22 вересня 1851 року Меріме говорить про особливості манери письма Гомерової «Іліади» та «Одіссеї»: «... Гомер наделил море сотней с лишним эпитетов – грозно-гремящее, многопенное, божественное...» [5, с. 104].

Допомагає письменник порадами щодо перекладу Едуарду Демсеру в листі від 24 квітня 1948 року: «Чтобы понять Сенеку, надо начать с заучивания его наизусть, так как он при помощи одного оборота речи объясняет другой. У каждого автора свой особый язык, и язык Сенеки не из самых лёгких... После Сенеки все латинские авторы Вам покажутся лёгкими» [5, с. 84–85].

У його епістолярії час від часу трапляються оцінки німецької літератури. У листі до французького політичного діяча і літератора Адольфа де Сіркура від 6 серпня 1867 року він пише: «...Нет ничего ужаснее старых немецких книг. Никогда не знаешь, начинать с конца

или с середины, а начала часто не понимаешь, не прочитав конца» [5, с. 198].

В інших листах, як от до Жозефа Лонге від 9 квітня 1922 року, П. Меріме роздумує, як правильно писати драматичні твори: «Прежде всего для того, чтобы драматическое произведение было интересным, в нём должна быть изображена выдающаяся личность» [5, с. 5], або в листі до Едуарда Делесера від 1 лютого 1848 року: «Никогда не следует говорить в начале рассказа, что он трогателен или что он смешён» [5, с. 81]. «Нельзя забывать, что когда рассказывают о чём-нибудь сверхъестественном, надо как можно подробнее описывать материальную действительность...» [5, с. 81].

В одному з листів до Сюттона Шарпа (англійського адвоката) від 8 січня 1829 року письменник говорить про труднощі видання творів тієї доби. «Беранже осуждён на девять месяцев тюрьмы... после выхода «Неизданных песен» за оскорбление нравственности, морали, религиозного чувства и личности короля» [5, с. 356]. Меріме не згадує, що окрім тюрми був ще й штраф в розмірі 10 тисяч франків.

Проспер Меріме в кількох листах говорить про мистецтво малярства. У листі до герцогині Адель Колонни від 26 лютого 1868 року він пише: «Я считаю, что никто не научится рисовать, как Леонардо да Винчи, не подвергшись его влиянию в самых тайниках души... Микеланджело, подобно Томасу Карнейлю, объемистое принимает за великое. Он пишет мощного овернца и выдаёт его за пророка... После греков один только Леонардо да Винчи творил образы, наделенные душой...» [5, с. 208].

А в листі до Клер Ла Рогижаклен (знайомої Меріме) від 27 липня 1859 року письменник ділиться задумом: «... если поеду в Толедо, достану хорошее изображение Соборной богородицы. На ней убор из белой эмали с золотом, пожертвованный Карлом V: такого чуда ювелирного искусства я ещё не видал» [5, с. 144].

У колі зацікавлень письменника перебувала й книга французького історика релігії і філософа Ернеста Ренана «Життя Ісуса», яка вийшла в червні 1863 року, а в серпні була вже внесена в індекс заборонених книг. У листі до Жені Дакен від 30 серпня 1863 року письменник пише: «Читали Вы «Жизнь Иисуса» Ренана? Вероятно, нет. Это книга и малозначительная и вместе с тем очень значительная. Она подобна мощному удару топора по зданию

католицизма... Всё же эта книга не лишена интереса, и Вы её прочтёте с удовольствием, если только уже не прочли» [5, с. 174].

Час від часу Проспер Меріме запитує в своїх адресатів думку щодо його творчості, а іноді сам оцінює свої твори, хоча, здебільшого, ці оцінки мають песимістичне забарвлення. У листі від 16 грудня 1828 року до французького журналіста і перекладача Альбера Станфера Проспер Меріме пише: «Я пишу плохой роман, который наводит на меня скуку, но я хочу его закончить, потому что на будущее у меня совсем другие планы...» [5, с. 11]. Йдеться про роман «Хроніка царювання Карла IX».

Трапляється в листуванні й кілька оптимістичних оцінок власної творчості. У листі до герцогині Адель Колонни від 26 вересня 1868 року він пише: «... я не смогу прочесть Вам две не изданные ещё новеллы, которые я написал и из которых одна примечательна своим ужасным сюжетом и приятным стилем, а другая высоконравственная и назидательна. Писать их было очень забавно» [5, с. 220].

У листі до Марії Монтіхо, жінки іспанського генерала, з сім'єю якої Меріме познайомився під час подорожі по Іспанії, від 3 лютого 184 року письменник пише: «Я написал приятную повесть, отличающуюся остротой мысли и прелестью стиля» [5, с. 62], – письменник має на увазі свою повість «Арсена Гійо».

Дуже цікавим є лист П. Меріме до Леонса де Лаверня, французького журналіста і чиновника від 21 липня 1849 року, де письменник говорить про «нейтральне відношення» студентів його часу до творчості Мольєра: «Мой собрат по академии, профессор Патен, обязанный экзаменировать бакалавров, рассказывал мне, что он задавал им вопрос, читали ли они Мольера. – “Да”. – “Прекрасно! Какая комедия Вам больше всего нравится?” – Молчание. Из десяти этих господ девять не читали ни одной строчки Мольера и не знают, писал он комедии или трагедии... Вот почему мир так скучен» [5, с. 88].

Підсумовуючи сказане, зазначимо, що з листів Проспера Меріме ми майже нічого не дізнаємося про його особисту творчість, про створення ним того чи іншого твору, зате можемо чітко простежити його літературно-критичні, естетичні, суспільно-політичні й філософські погляди як письменника. Красномовними є рядки з листа Меріме, написаного за 10 днів до смерті: «Всю свою жизнь я стремился быть свободным от предрассудков, быть прежде всего

гражданином мира, а потом уже французом, но все эти философские покровы оказались тщетными. Ныне я кровоточу ранами этих глупых французов, плачу от их унижения, и, как бы неблагодарны и нелепы они ни были, я их по-прежнему люблю» [5, с. 266].

Література

1. Братко В. О. Проспер Меріме і Україна // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. 1997. №11. С. 35–36.
2. Вашків Л. П. Епістолярна літературна критика: становлення, функції в літературному процесі: автореф. дис. ... канд. філол. наук: українська література. Львів, 1995. 24 с.
3. Золотарев И. Л. Фантастические произведения И. С. Тургенева и П. Мериме (сравнительно-типологический анализ): автореф. дис. ... канд. филол. наук: русская литература. Орел, 1998. 17 с.
4. Луков В. А. Изучение системы жанров в творчестве зарубежных писателей: Проспер Мериме. Москва: МГПИ, 1983. 122 с.
5. Мериме П. Собрание сочинений в шести томах. Т. 6: Письма. Москва: Правда, 1963. 388 с.
6. Михайлов А. Д., Кудрявцева Н. Н. Проспер Мериме в своих письмах // Мериме П. Письма к незнакомке. (Lettres a une inconnue). Москва: Издательство «Наука», 1991. С. 302–350.
7. Смирнов А. А. Проспер Мериме – жизнь и творчество // Мериме П. Сочинения: в 3 т. Москва, 1995. Т. 1. С. 9–50.
8. Сюдюков І. Р. Проспер Меріме-українознавець: до 200-річчя від дня народження видатного французького письменника // День. 2003. № 27. С. 7.
9. Фасенко О. П. Епістолярій: жанр, стиль, дискурс // Вестник Челябинского государственного университета. 2008. Вып. 24. № 23. С. 132–143.

References

1. Bratko V. O. Prosper Merime i Ukraine [Prosper Merime and Ukraine]. In: *Vsesvitnia literatura v serednikh navchalnykh zakladakh Ukrainy*, 1997, №11, pp. 35–36. (in Ukrainian).
2. Vashkiv L. P. *Epistoliarna literaturna krytyka: stanovlennia, funktsii v literaturnomu protsesi* [Epistol literary critiques: development, functions in literary process]. Extended abstract of PhD dissertation (Ukrainian Literature). Lviv, 1995. 24 p. (in Ukrainian).
3. Zolotarev Y. L. *Fantastycheskye proyzvedeniya Y. S. Turheneva y P. Meryme (sravnytelno-typolohycheskyi analiz)* [Fantastic works of I. S. Turgenev and P. Merimee (comparative typological analysis)]. Extended abstract of PhD dissertation (Russian Literature). Orel, 1998. 17 p. (in Russian).
4. Lukov V. A. *Yzuchenye systemy zhanrov v tvorchestve zarubezhnykh pysatelei: Prosper Meryme* [Study of the system of genres in the works of foreign writers: Prosper Merimee]. Moscow, 1983, 122 p. (in Russian).

5. Meryme P. *Sobranie sochineniy v shesty tomakh. T. 6: Pisma* [Collected Works in six volumes. T. 6: Letters]. Moscow, 1963, 388 p. (in Russian).
6. Mykhailov A. D., Kudriavtseva N. N. Prosper Meryme v svoikh pismakh [Prosper Merimee in his letters]. In: *Meryme P. Pisma k neznakomke. (Lettres a une inconnue)*. Moscow, 1991, pp. 302–350. (in Russian).
7. Smyrnov A. A. Prosper Meryme – zhyzn y tvorchestvo [Prosper Merimee – life and work]. In: *Meryme P. Sochineniya: v 3 t.* Moscow, 1995, T. 1, pp. 9–50. (in Russian).
8. Siundiukov I. R. Prosper Merime-ukrainoznavets: do 200-richchia vid dnia narodzhennia vydatnoho frantsuzkoho pysmennyka [Prosper Merimee-Ukrainian scientist: to the 200th anniversary of the birth of an outstanding French writer]. In: *Den*, 2003, № 27, p. 7. (in Ukrainian).
9. Fasenko O. P. Epystoliaryi: zhanr, styl, dyskurs [Epistolary: genre, style, discourse]. In: *Vestnyk Cheliabynskoho hosudarstvenoho unyversyteta*, 2008, issue 24. no. 23, pp. 132–143. (in Russian).

Tetiana Marchenko. Epistolary Prosper Merimee: Subjects, Artistic Peculiarities. The article deals with the epistolary legacy of Prosper Merimee, from which a whole galaxy of writer's addressees appears. Among them are not only the writers of the words of the Ukrainian and European literatures, but also public figures, officials, doctors, diplomats, philosophers, journalists, bibliographers, translators and, of course, simple friends, friends.

The epistolary allows you to explore the peculiarities of the writer's artistic psychology, his talent and the process of creative work, the result of which is an artwork. The private epistolary was and remains an important source of studying the life and work of the artists of the word, since it is the correspondence that allows them to return in the era when the author lived and worked, to see the events in his eyes, as well as to trace the personal and creative formation of the writer.

From the letters, we learn that Prosper Merimee led an active "creative life". In addition to literary and critical creativity, knowing several languages, he was engaged in translation activities and highly appreciated the recommendations of the language carriers for the translation.

Given the epistolary heritage of Prosper Merimée, one can confidently say that the correspondence of outstanding people is an essential inseparable part of their spiritual heritage. It reflects publicly interests and ideals, circumstances of personal life, working conditions and creativity clearly and versatilely, reveals the socio-political, cultural and artistic atmosphere of the time in which they lived, fought, and created.

Key words: epistolary, recipient, letter, epoch, critic.

Марченко Тетяна Михайлівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії літератури та зарубіжної літератури Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, *ORCID ID: 0000-0001-7293-8725*; *marchenkotatjana966@ukr.net*